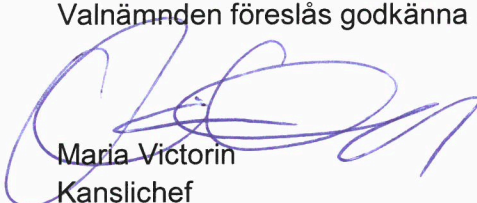

KOMMUNLEDNINGSKONTOR KLK
Karin FondeliusVALNÄMNDEN
2018-12-05**Utvärdering av RKL-valen den 9 september 2018**

Valkansliet har tagit fram en utvärderingsrapport som grundar sig i en enkät som skickades till samtliga tjänstgörande i vallokalerna på valdagen. I rapporten (se bilaga) redovisas vad som framkommit i enkäten och valkansliets kommentar till det.

Förslag till beslut

Valnämnden föreslås godkänna rapporten daterad den 21 november 2018.

Maria Victorin
Kanslichef

KOMMUNLEDNINGSKONTORET
Valkansliet
Karin Fondelius

Utvärdering av riksdags- kommun- och landstingsvalet 2018

Valkansliet har sammanställt några erfarenheter och synpunkter från det genomförda valet. Det handlar framför allt om hur kansliet tycker att det har fungerat med de stora resurskrävande insatserna utbildning, lokaler, bemanning, material, stödfunktioner och övrigt på både valdagen och under förtidsröstningsperioden.

Valkansliet har ställt några frågor i en enkät till röstmottagarna i RKL-valet. Den har skickats till röstmottagare på valdagen och förtidsröstningen och de som svarat har i en hel del fall tjänstgjort även i förtidsröstningen och har lämnat synpunkter avseende både och.

Nedan redovisas en sammanställning av resultatet från enkäten område för område samt en sammanfattande reflektioner från valkansliet utifrån enkäten och andra erfarenheter.

Utbildning

Enkät svar:

I stort sett bra – deltagarna var nöjda men det fanns en del synpunkter.

Synpunkter som framkom är att utbildningen hölls i för stora grupper med för lite praktiska övningar. Det föreslås också att vi till bägge utbildningarna ska möblera upp en vallokal och röstningslokal och prata kring tänket vid möbleringen.

En annan lärdom vi kan dra av enkätsvaren är att utbildningen eventuellt bör vara uppdelad – en utbildning för de helt nya och en annan utbildning för de med lite erfarenhet, speciellt när valen ligger nära varandra i tid. Vid förtidsröstningen så hade ungefär hälften av röstmottagarna tidigare erfarenhet medan en något mindre andel inte hade någon erfarenhet alls och önskade också en uppdelning i grupper om erfarna och oerfarna röstmottagare.

Det efterfrågas mer tips om själva rösträkningen, gärna från andra röstmottagare med lång erfarenhet. Avseende alla aktiviteter så efterfrågas mer realistiska övningar.

Valkansliets kommentarer:

Vid framtida utbildningar behöver vi förbättra:

- att betona allvaret
- uppsikten över valsedelsställen och röstmottagarnas information och service om valsedelsställen till väljarna. Ny lag om avskärmning av valsedelsställ till maj 2019.

- valnämndens beslut om öppettider, ordning i valsedelsställ, principer om små partiers valsedlar
- alla ska kunna och läsa handledningen och vara förberedda på att använda den
- informera röstmottagarna mer om att delta i iordningsställande av vallokalen under valhelgen alternativt röstningslokalen före start, att mat inte ingår, hur många tjänstgör i ett distrikt eller röstningslokal och med vad, säkerhet
- presentera ett helt nytt upplägg av utbildningarna med bland annat mer övningar, visning av material såsom valsedelsställ, skärmar, möblering med mera

Vallokaler och röstningslokaler

Enkät svar:

Vallokalerna fungerade i stort sett bra eller mycket bra. Inte några långa köer utanför lokalerna men en strid ström hela tiden i flera distrikt och även kö inne i själva vallokalen. Kö till valsedelsbordet uppstod i många distrikt och flera har efterlyst fler valsedelsställ med skärmar. Det uppstod i flera lokaler diskussioner om att det bara ska vara en person, i undantagsfall två personer bakom valsedelsställen med väljare.

När det gäller röstningslokalerna så bedömdes de som i stort sett bra med något undantag.

Valkansliets kommentarer:

- Våra framtida lokaler behöver ha ett ökat utrymme för dubbla valskärmar som går att hållas "avskärmade" från insyn.
- Möblering i enlighet med den nya lagen tas fram och diskuteras på ordförandegenomgångarna och utbildningarna inför nästa val.
- En genomgång och eventuell förändring av röstningslokaler inför nästkommande val behövs.

Bemanning

Enkät svar:

Många svarar att det varit bra teamkänsla och gott samarbete i arbetslaget. De allra flesta röstmottagare ser på uppdraget med stort intresse och respekt för valprocessen. Det bidrar säkert till den goda stämningen i grupperna.

Ordförande och eller vice ordförande var i kontakt med nästan alla röstmottagare som gick att nå i tid före valdagen. Flera ordförande/vice ordförande får mycket beröm för både sin kunskap men också för förmågan att få laget att arbeta som ett team. Det har framförts svårigheter för de röstmottagare som kommer till "andra" passet att hinna få en beskrivning av sitt uppdrag då tjänstgörande ordförande/vice ordförande är fullt upptagna med röstmottagning. Önskemål om utökning i bemanningen inför rösträkningen.

Valkansliets kommentarer:

- Ett flertal av röstmottagarna på valdagen hade också tjänstgjort i förtidsröstningen vilket oftast är en mycket bra introduktion
- Många hade tjänstgjort även vid tidigare val och anmälde sig via en intresseanmälan som låg på Täbys hemsida
- Ordförande och flera av de vice ordförandena kontaktade vi med brev
- Intresset att tjänstgöra både i förtidsröstningen och på valdagen var stort både bland de tidigare ordförandena/vice men även röstmottagarna som tjänstgjort vid 2014 års supervalår
- Inför nästa val ska inte rekryteringen ske av kansliet uteslutande utan mer tillsammans med ordförande och vice ordförande
- Det efterfrågas någon form av "ordförande" även i röstningslokalerna

Valmaterial såsom blanketter, omslag, kassar, broschyrer, skärmar, skyltar, valsedelsställ och övrig utrustning*Enkät svar:*

Valsedelsställena ger ett förhållandevis högt "dåligt". I övrigt fungerar materialet bra.

Valkansliets kommentar:

- Vad det är som ger valsedelsställena lite högt "dåligt" är otydligt. Det kan vara att några av distrikten i efterhand har gett uttryck för att de behövt dubbla uppsättningar av ställ, ställen går lätt sönder – botten går ur om man trycker ner för många valsedlar (silvertejp) eller att de inte hade någon form av skärm som dolde ställen. Vi försöker dock åtgärda både en utökning av valskärmarna men också insynsskärmar till valsedelsställena till nästkommande val.

Stödfunktioner*Enkät svar:*

Som regel så är det ordförande och vice ordförande som har kontakt med vallokalsansvariga, alltså de som till vardags ofta har sin tjänstgöring ute i vallokalerna tillsammans med distrikten ser till att vallokalen är tillgänglig och omgivningen är skyltad och redo för val på söndagens morgon. De vallokalsansvariga var mycket uppskattade.

Även valkansliets stöd fick ett gott betyg.

Valkansliets kommentar:

Mer kontakt med vallokalsansvariga och besök i lokalerna där vi ska ha valdistrikt/röstningslokaler behövs inför nästa val

PostNord

Enkät svar:

På frågan om hur samarbetet med PostNord fungerade så blev resultat mycket bra. PostNord hämtade, räknade, sorterade och lagrade förtidsrösterna under öppettiden. Det var också PostNord som på valdagens morgon körde ut alla förtidsröster till vallokalerna.

Valkansliets kommentar:

- Det är glädjande att PostNord fick så gott resultat
- Inför nästa val ska vi bjuda in ett par chaufförer till utbildningarna för förtidsröstning för att öka insikten i röstmottagarnas respektive chaufförernas arbete
- Valkansliet har bara positivt att säga om samarbetet med PostNord vilket känns tursamt då vi inte har så många företag att välja på som kan åta sig hela kedjan av uppgifter

Övrigt

Enkät svar:

Flagga på trekvart under hela valdagen för att fastighetsbolaget som hade ansvar för servicen under valdagen tyckte att det var "väldigt jobbigt att åka ut och laga flaggstången och man måste skaffa bil". Ett tråkigt svar som skulle förmedlats till kansliet direkt då det hände.

Några har framfört synpunkter på den ojämna fördelningen av antalet väljare i ex. två distrikt i samma skola.

Många önskemål om ett digitalt röstningssystem och/eller digital röstlängd.

Någon form av förtäring kunde levererats till valdistrikten inför rösträkningen.

Oförsämligt att börja plocka bort maten från nattmottagningen innan sista distriktet kommit in.

Valkansliets kommentarer:

- Hur det går till att besluta om distriktens indelning och hur det ex. kan komma sig att två näraliggande distrikt har stor skillnad i antal röstberättigade bör ingå i utbildningarna
- En del distrikt vill komma igång med räkningen omedelbart och en del andra vill pausa en stund innan räkningen startar. Vi informerar på utbildningarna att det inte ingår någon förtäring (frukostkorgen valnämnden kommer med är en överraskning) utan att man får tänka

på sådant själv. Många ordförande/vice tar med sig lite fikabröd till distriktet som de har under dagen och innan rösträkningen startar.

Delad röstlängd – kräver fler röstmottagare. Fördelar är bland annat att förtidsrösterna hinner hanteras mer under dagen, köbildning minskar,

En del av förslagen ovan är av den karaktären att det kan vara lämpligt att testa vid ett mindre val typ Europaparlamentsvalet.